

Uredništvo:

Schillerjeva cesta štev. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI

DNEVNIK

Upravništvo:

Schillerjeva cesta štev. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:

celoletno . . . K 25—
polletno . . . K 12-50
četrtletno . . . K 6-50
mesečno . . . K 2-10

Za Nemčijo:

celoletno . . . K 28—

za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30—

Naročnina se pošilja vnaprej.

Za oglase (inserate) se
plačuje od četverostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.

Posamezna štev. stane 10 h.

Št. 228.

Telefonska številka 65.

Celje, v petek, 7. oktobra 1910.

Čekovni račun 48.517.

Leto II.

Šahova deska justične uprave.

V sedANJI zlati dobi se moramo pritoževati še
večkrat, kakor sicer, da nas vlada kruto žali tudi
ondi, kjer bi nas v ustavni državi nikakor ne sme-
la, namreč ob imenovanju sodnikov. Kakor znano,
imajo sodni uradniki za okoliš graškega nadsodišča,
kakor v okoliših drugih nadsodišč, poseben kon-
kretalni status, v katerem so urejeni po svojem či-
novnem redu, pa naj službujejo v nemških ali slo-
venskih krajih in ne ozirajoč se na njihovo narod-
nost. Po tem stanju so bili slovenski sodniki prej-
šnja leta na boljšem, kakor nemški, ker je bilo v
slovenskih krajih več praznih mest in je bila justič-
na uprava vsaj toliko pravična, da ni zanje imeno-
vala sodnikov, ki niso znali slovensčine. Nemški
avskultanti so torej bili kasneje imenovani za sod-
nike in so zaostali za slovenskimi v činovnem redu.
To je bilo, a sedaj je že prav nasprotno, ker justič-
ni minister to stanje prevrača, zapostavlja slo-
venske sodnike pri vsaki mogoči priliki.

To vidimo posebno pri napredovanju sodnika
iz VII. v VI. činovni razred (svetniki višjega dežel-
nega sodišča). Prej so porinili na ta klin uradniške
lestvice le par najstarejših svetnikov pri večjih
zbornih sodiščih, potem so se usmili tudi nekaterih
predsednikov civilnih senatov, dasi niso bili Metu-
zalemi v službi, končno pa je sedanje ministerstvo
pretekla leta povzročilo to povišanje tudi pri takih
uradnikih, ki niso bili predsedniki niti kazenskega,
niti civilnega oddelka in pri katerih bi nobena luč
ne mogla prodrati do sposobnosti, ki je baje prej mo-
rala osvetliti zaželjeni VI. razred. Gotovo ni naključ-
je, da so bili te sreče deležni zgolj sodniki Nemci,
oziroma taki, o katerih nemškem mišljenju ni nika-
kega dvoma. Pisalo se je, da je bil med temi osre-
čenci Slovenec samo Kavčič v Ljubljani, toda ne za
svoje zasluge v graškem sodnem okrožju, ampak
za one v primorskem okraju, kjer je sodni nadzor-
nik. Septembra meseca t. l. so zopet pomaknili dva
Gradčana v VI. red in videli bomo kasneje čudo,
da pri nekaterih sodnih dvorih, kjer so Nemci, že
skoro ni sodnikov VII. reda, a kjer so zgolj Slovenci,
da so še vsi v tem nižjem redu.

Poučno je, ako se pregledavajo konkretalni sta-
tusi različnih let. Vzemimo zadnjega, popolnimo ga
po stanju dne 1. okt. l. l. in pa onega s stanjem ob
koncu l. 1901., torej v medsonnem razdobju skoro
devetih let. Računimo od svetnika Marckhla na-
vzgor. Pri tem državnem poslancu in članu nem-
škega »Volksrata« se je namreč ustavilo zadnje po-
maknenje v VI. razred; zanimivo je torej, kateri
njegovih slovenskih prednikov niso bili doslej delež-
ni vladne milosti in morda se dajo pregledati tudi
vzroki za to.

Vzeli smo torej k Marckhlu 34. leta 1901 služ-
bujočih prednikov, ki so bili že tedaj pri z b o r n i h
sodiščih in so še sedaj. Od leta 1901. je prišlo sicer
še nekaj drugih sodnikov od okrajnih sodišč k sod-
nim dvorom, toda v VI. red jih potem ni prišlo mno-
go, saj vendar ni dosti sodnikov s toli mogočnimi
sorodniki, kakor je Viktor Potiorek, ki je prišel od
malega koroškega sodišča k deželnemu sodišču v
Celovcu za podpredsednika.

Pregledujoč rečeno razvrstje 35 sodnikov, vi-
dimo vobče, da jih je sedaj v VI. redu 15, v VIII.
redu je ostal še eden, vsi drugi pa so v VII. redu.
Med prvomenovanimi pa vidimo razen že navede-
nega Kavčnika samo še enega starejšega znanca
dr. Travnerja, ki je v tem času preskočil pravza-
prav samo dva prednika, vsi drugi Slovenci pa so
sedaj v drugi polovici in kakor dobro vemo, ne iz
stvarnih razlogov. Tu sta na prvih mestih svetnik
Vedernjak in Gandini, oba že mnogo let predsedni-
ka kazenskih senatov, prav tako kakor vsi, ki so ju
že preskočili. Prav to velja za svetnika Dolinška in
dr. Volčiča, ki že ves čas vodita bodisi kazenske,
bodisi civilne senate, gotovo ne manj uspešno, ka-
kor pri sodiščih bližje Gradca. Zadnje navedeni je
vrhutega plodovit strokovni pisatelj, ki s svojimi
knjigami justici koristi, vsaj toliko, kakor kateri
njegovih po službi mlajših, a po činu višjih tovari-
šev. Ravno tako svetnik Bučar po svojih zmožno-
stih in po svojem delu ni kriv, da je prišel s 16. me-
sta na 31., ko bi ga ne bili prej neprestano imeli v
kazenskem oddelku okrajnega sodišča, bi bil tudi
pokazal, da se ne vstraši nobene sodbe. Isto velja
seve tudi o svetniku Potratu. Toda tako so ravnali
z vsemi domačini, ki niso hoteli zatajiti svojega na-
rodnega prepričanja. Dajali so jim dela, ki jih niso
mogla povzdigniti, ali pa so našli pri njih kak pojav,
ki je veljal za slabost, dasi bi bil pri drugem štet v

krepostnoženjalnost. Malokateri se je po nebrojnih
žalitvah pomaknil višje, potem, ko je bil vsled ne-
umornega dela že ubit telesno in umorjen duševno,
n. pr. pok. Golia; nekateremu so obetali zlate gra-
dove in obetali bi mu jih še sedaj, da se ni prej na-
veličal čakati, n. pr. Štrekelj; mukotrpno službova-
nje svetnika T. Einspielerja pa pozna vsakdo.

Činovni razred	Vrsta sed. čina	I m e	Sodišče	Službena doba	Vrsta čina kon- cem l. 1901.
VI.	1.	dr. Ehmer	Gradec	29 l. 11 m. 25 d.	27
"	2.	dr. Andorfer	"	33 " 1 " 19 "	7
"	3.	dr. Travner	Ljubljana	30 " 1 " 27 "	5
"	4.	dr. Wokaun	Maribor	34 " 4 " 24 "	6
"	5.	dr. Fraidl	Maribor	30 " 1 " 20 "	8
"	6.	Schäftlein	Gradec	31 " 1 " 24 "	9
"	7.	Krapf	Gradec	33 " 11 " 24 "	11
"	8.	dr. Pražak	Gradec	34 " 2 " 21 "	3
"	9.	bar. Duval	Ljubno	33 " 9 " 24 "	10
"	10.	Stollowsky	Ljubno	31 " 4 " 19 "	21
"	11.	dr. Smolej	Celje	28 " 9 " 19 "	22
"	12.	Kavčnik	Ljubljana	23 " 10 " 7 "	30
"	13.	Kotzian	Celje	26 " 11 " 15 "	34
"	14.	Verderber	Maribor	28 " 11 " 12 "	18
"	15.	Taschner	Gradec	28 " 11 " 20 "	31
VII.	16.	Vedernjak	Ljubljana	31 " 1 " 26 "	1
"	17.	Aichelburg	Celovec	36 " 8 " 14 "	2
"	18.	Gandini	Rudolfovo	32 " 3 " 4 "	4
"	19.	Moritsch	Celovec	31 " 1 " 11 "	12
"	20.	bar. Kapri	Ljubno	33 " 2 " 2 "	14
"	21.	Dolinšek	Rudolfovo	27 " 10 " 7 "	23
"	22.	Kermek	Maribor	29 " 11 " 19 "	19
"	23.	Potrato	Ljubljana	32 " 10 " 10 "	13
"	24.	Haider	Celovec	29 " 11 " 1 "	29
"	25.	Schmeidel	Gradec	32 " 11 " 19 "	17
"	26.	dr. Volčič	Rudolfovo	28 " 7 " 10 "	20
"	27.	Planer	Gradec	29 " 6 " 8 "	28
"	28.	Marckhl	Celovec	27 " 10 " 20 "	35
"	29.	Pirner	Gradec	28 " 11 " 8 "	33
"	30.	Knapitsch	Gradec	30 " 11 " 28 "	23
"	31.	Bučar	Rudolfovo	30 " 9 " 2 "	26
"	32.	Rasser	Gradec	30 " 1 " 26 "	24
"	33.	Coll	Gradec	29 " 8 " 26 "	26
"	34.	Dedovič	Celovec	29 " 10 " 3 "	32
VIII.	35.	Giovanelli	Gradec	32 " — " 6 "	15

Po sedanjem stanju je razmerje pri zbornih so-
diščih med svetniki in višjimi svetniki naslednje:

V Gradcu 15 svetnikov s podpredsedniki in 13
višjih svetnikov, od teh 15 za osebo; v Celovcu 8
svetnikov s podpredsedniki in 4 višji svetniki, od
teh 3 za osebo; v Ljubljani 7 svetnikov s podpred-
sedniki in 6 višjih svetnikov, od teh 4 za osebo; v
Celju 4 svetn. s podpredsedniki in 4 višji svetniki,
od teh 4 za osebo; v Ljubnu 6 svetnikov s podpred-
sedniki in 2 višja svetnika, od teh 1 za osebo; v
Mariboru 3 svetniki s podpredsedniki, 5 višjih svet-
nikov, od teh 3 za osebo; v Rudolfovem 7 svetnikov
s podpredsedniki.

Iz teh navedb se jasno vidi, kako se dele do-
brote, kaka suša v financah je za nekatera mesta in
kaka obilica je za druga!

Nekaj mesecev je, kar so pri vseh zbornih so-
diščih ustanovili določno število mest v VI. č. raz-
redu; to so svetnikom tudi javili s pristavkom, da
se mesta ne razpišejo, ker jih imajo sedaj oni, ki
so bili imenovani v tisti razred »ad personam«!
To je jako tolažilno, ampak ko bi le vedeli za kate-
re kraje — in partibus infidelium — so bili tisti
osebni odlikovanci. Kdo spada n. pr. še v Ljubno in
kdo v Rudolfovo!

Morda pa so ti osebni odlikovanci odmenjeni
in zavezani, da kasneje, kadar uprava zahteva, za-
sedejo še tiste ustanovljene visoke sedeže, in da
so se prav tako kratko prej povišali na isto potreb-
no stopinjo?! To je prav mogoče, zato niso kaj
častni a tudi neodkritosrčni tisti vabljeni tajni gla-
sovi justične uprave nasproti že doslužnim stari-
kavim svetnikom, naj še malo počakaajo, da jih po-
maknejo v VI. razred, in naj vstrajajo potem v služ-
bi vsaj še eno leto. Tem sirenskimi glasom ni verjeti,
in če je kaj resnice v njih, nameravajo zopet le
dvojno ponižanje: pri starih nameravanih povišan-
cih, ker jih niso videli doslej, medtem ko so jih pre-
šli dosti mlajši, prej njim podrejeni tovariši, in pa
ponižanje pri onih mlajših, ki bi po svojih službenih
letih in svojem delovanju vendar imeli priti do te,
po plači vendar znatnejše stopnje.

Pri tovariših s polnimi 35 leti odpade prav ta
moment, ker bi jim v prvih 5 letih ne povišalo niti

po toliko njih dohodkov, kolikor jih ima vsak dober
volar. Misel uprave je pa, da so ti starejši gospodje
nemstvu manj nevarni, kakor mlajši! Lahko smo
prepričani, da ne bo med doslužnimi svetniki no-
benega, ki bi hotel s takimi vabili sramotiti sebe in
škodovati mlajšim tovarišem, in da bodo prav se-
daj, ko jih večina dobi najvišjo plačo v tem redu,
porabili priliko, katero jim daje postava, da dajo
slovo nehvaležni službi.

Pokazali smo, kako se deli pravica sodnikom;
pristaviti nimamo ničesar, kakor, da se mora pri
sprejemu službene pragmatike v državnem zboru
doseči, da treba v avtomatično napredovanje všteti
vsaj tudi VI. č. razred, ker sicer se bo slovenskim
sodnikom godilo vedno tako, kakor je — žalibog —
razvidno iz gorenje uvrstitve. J.

Kako se godi učiteljem pri 26. polku v Mariboru?

Da izve javnost o šikanah, katerim so izpo-
stavljeni učitelji pri vojaki, hočem navesti razmere
osvetljuječi slučaj:

Dne 16. sept. t. l. je dobilo 9 učiteljev »Be-
reitschaft«. Službujoči poročnik Kordiš iz Travnika
na Kranjskem — je dal popoldan večkrat sklicati
»B.«. Pri nastopu (zdi se mi pri drugem) je vprašal
vsakega posameznika, kaj da je, (dasi je to dobro
vedel), in kje da je »Schulmeister«. (G. poročnik,
izraz »Schulmeister« Vam ne dela časti. Inteligenca
ga je že zdavnaj zavrgla med šaro. Rabijo ga le
še sramotilci učiteljskega stanu).

Med drugimi vpraša poročnik tudi tovariša
V., kaj da je? Na odgovor: učitelj, napravi gospo-
dine poročnik pest, jo privzdigne k ustom, napravi
parkrati gesto kot bi hotel piti ter čvекne za-
smehljivo: »Ja, so sind Sie mir scheints Lehrer«. —
Poročnik Kordiš: »Kje ste učitelj?« — Tov. V.:
»V L. ob Savi«. — Visokorodni g. poročnik: »Ali
veste, kam teče Slave (hitro popravi Sava?)« —
»Ne«, mu odvrne tov. V. in prav je imel.

Tako ves dogodljaj.

Oglejmo si ga natančneje ter se vprašajmo?
1. Kako si upa tak lajtnanček nazivati učitelje
prezirljivo s »Schulmeisteri?« 2. Kako pride učitelj
do tega, da ga obdolži poročnik meni nič tebi nič
indirektno pijančevanja? 3. Vpraša se, ali je po-
ročnik kaka izpraševalna komisija za učiteljske
preizkušnje?

Kdor je kedaj nosil vojaško suknjo, ve, da
nastopijo pri »Bereitschaft« takozvani »Tagšarži«
z »Inspekcijoni« vred. Vsi ti so stali za nami ter
bili priče, na kako nekvafikovnan način je poročnik
Kordiš zasmehoval in blatil ne le navzoče učitelje,
temveč ves učiteljski stan, stan, ki je tudi njega
napravil poročnika. Pripomnim, da so poročniku
K. učitelji - vojaki posebno prirastli k srcu.
Šikaniral in ošteval jih je ob vsaki le mogoči
priliki. Ali je morda baš on bil izbran nalašč
za to? Od polkovnika Nottes zahtevamo stroge
preiskave. Imena učiteljev bo lahko našel v
službeni knjigi. Ako ne bo pomagalo to, se bo
zadeva obravnavala kje drugje. X.

Avstrijski Jugoslovani in morje.

Spisal dr. Karl Slanc.
(Dalje.)

Zgodovina vseh Jugoslovancev je v preteklosti
precej taka, kakoršna je bila zgodovina Slovencev.
Feudalna kmetija in zaostalo razvijanje rokodel-
stva, obrti meščanov, bolj siromašno razvijanje
mest; trgovina ki je v srednjem veku stvarjala naj-
večja bogastva in v prvi vrsti povzročila razvoj
kapitalističnega gospodarstva sedanje dobe, je bila v
jugosl. krajih po večjem v rokah Italjanov, ki so tudi
v teh krajih imeli trdne postojanke. Kmet je bil re-
ven, izsesan po močni hijerarhiji in grajski gospodi;
ta je dobro živela in zapravljala pridobitke tlačanske
kmetije po zimi v večjih italjanskih mestih. Malo bri-
ge najdemo v tedaj vodilnih ljudeh na naši zemlji
za trgovino, za razvoj, kakor ga je povzročalo mest-
no življenje, kakor ga je posebno povzročalo biva-
nje blizu in na obali Adrijanskega morja.

Veliki uspehi, katere so dosegli v življenju An-
gleži, Nemci, Francozi, Italjani, je napolnilo zgodovi-
narje, socijologe, narodne ekonome, da so vprašali,
ali ni rasa kakega ljudstva merodajna, ali ni vsaj
podpirajoči činitelj v razvoju kakega naroda? Pojm

rase razlaga Chamberlain tako-le: »Rasa mi je stopnjevanje gotovih važnih znakov pri večini kakega naroda, ki ga posebeje do izvanrednih činov, rasa mi je ono vznešenje vsega svojstva, katero se doseže v gotovih pogojih seksualnega spojenja, v križanju ali sorodstvu, tedaj pa brez izjeme in z gotovostjo naravnega zakona.« — Ali drugi pisatelji: »V rasi in geniju se razločajo posebne naravne sile, ki v občem biološki procesu zgodovine narodov s posebno močjo nastopajo v važnih časih.«

Imeli so učenjaki hude peresne boje posebno z židovi, katerim so naenkrat odrekli vse višje duševne in čustvene zmožnosti. Pisalo se je o indogermanski rasi, o arijcih proti semitom. Pisalo in hujkalo se je v tem oziru tudi Nemce proti Slovonom. Ko se je dokazalo, da indogermanske rase ni, da znači ta pojem skupino več in različnih narodov, pripisovalo se je potem germanski rasi vse dobro v Evropi in hotelo najti v vseh večjih duševnih delavcih vseh evropskih narodov germansko kri, raso. Ali v tem so vsi raziskovalci edini, da je rasa kakega naroda pomembna za njegov razvoj. Hoernes piše: »Priznavam rasi največji vpliv na kulturo kakega naroda in prepričan sem, da povzročujejo kulturo narodov v prvi vrsti telesne in duševne lastnosti dotičnih ras. Kulturni historik Klemm (v prvi polovici 19. stoletja) deli narode v aktivne in pasivne. V aktivnih narodih prevladuje volja, stremenje po vladanju, samosvojost, svobodoljublje. Aktivni narodi stremijo dalje v široki svet, isti so neumorno delavni, njim je prirojeno, da preiskujejo vse prikazni narave, da dvomijo, pa tudi energično izpeljejo, kar za pravo spoznajo. Aktivni narodi so bili: Perzi, Arabci, Grki, Rimljani, Germani. Ti narodi so potovali, so na svojih potovanjih stare države razbijali, nove ustvarjali, isti so bili pogumni mornarji, pri njih je bila svoboda v državnih ustanovah. Taki narodi mislijo, preiskujejo; vede so pri takih narodih v čislju mesto slepe vere; pri teh narodih se gojijo vede, umetnosti. Njih domovina je v zmernem obnebnju, iz katerih so si druga obnebja pridobili, zavladali. Kot člane pasivnih narodov šteje Klemm one, ki so še sedaj samo kmetje, na pr. Kitajce, Mongole, Črnce in morebiti, pravi, se morejo prištevati tudi Slovani med pasivne narode; v naštetih narodih bi bili še ostanki pasivnih prarodov (Urvölker), katere so grške in germanske čete podjarmile. Značaj pasivnega naroda po Klemmu je: »Povsod se najde pri pasivnih narodih neka miroljubnost, ki rada ostaja na enkrat pridobljenem svetu; ti narodi ne stremijo v daljavo; jezera in reke, ki služijo aktivnim narodom za ceste, so pasivnim meje, čez katere se ne podajajo. Pasivni narodi živijo miroljubno pod uplivom duhovenstva, vladajo jih starešine, bogataši, ki izhajajo iz ljudstva, ali pa jih vladajo tujci. Pasivni narodi so tudi kaj iznašli, ali ostali so pri prvih iznajdbah. To je posledica njihove duševne vtrajljivosti, ki ne raziskuje in ne napreduje rada. Pasivni narodi imajo kako vedo, umetnost, ali manjka jim živa veda in prava svobodna umetnost. Aktivnih ljudi, narodov je manj, isti nastopajo v zgodovini pozneje, ali aktivni narodi prevzamejo po pasivnih započeto kulturo in jo nadaljujejo, izpopolnjujejo. Kmetstvo delo prepuščajo ti aktivni ljudje pasivnim narodom, sami pa se ukvarjajo z vojaškim vežbanjem, mornarstvom, trgovino.

Francoski učenjak de Lapouge išče razliko ljudi v oblikovanju glav in barvi las, v velikosti telesa. Po njem imajo vse dobre lastnosti dolgoglavneži (dolichocephal) belolasi in veliki ljudje, kratkoglavneži (brachycephal) brinetni, manjši ljudje se najštejejo med pasivne rase. Ta pisatelj deli ljudi tako: homo europeus, alpinus in mediterraneus. Nastala je politična antropološka šola, ki je v Germanih našla vse lastnosti najboljših rase in ker se je za njo potegovalo nekaj veljavnih mož, kakor Renan, Chamberlain, Dühring, so se že precej razširili nauki te šole. Chamberlain v svoji knjigi: »Podlage 19. stoletja« pripisuje Nemcem vse dobro: »Vsi možje, ki so od 6. stoletja naprej nastopali kot pravi stvaritelji usode človeštva, dostikrat snovatelji držav, bodisi kot iznajditelji novih misli, originalne umetnosti, pripadajo Germanom. Kar Arabci (ti so semiti) stvarjajo, živi le kratak čas, Mongoli razdirajo, ne ustvarjajo nič; veliki Italijani srednjega veka so izhajali iz lombardskih in gotiških rodov, ki so se naselili v severni Italiji, ali iz germansko-grške krvi v južni Italiji; na Španskem so bili zahodni Goti merodajni. Germani upeljejo novo civilizacijo, novo kulturo. Od 12. stoletja naprej: iznajdba tiska, kompasa, topov, porabo para in elektrike. — Veliko trgovino, osnovano na podlagi poštenosti, so osnovali Germani.« — German bi bil sedaj najboljša rasa na svetu. Temu nasproti pa dokazujejo drugi, da je sicer German res talentiran človek, da pa v njegovi zgodovini ni vse tako lepo kakor pišejo njegovi občudovalci in dokazuje se, da je razvoj nemštva posledica občega zgodovinskega in gospodarskega razvoja, da ni govoriti o kaki plemenitejši rasi ali da bi bila le Nemcem prirojena genialiteta in dealnost. In res se iz zgodovine Nemcev lahko dokazuje vse dobro in slabo kakor iz zgodovine drugih narodov. Zgodovinarji dokazujejo, da so bili pred Germani, Slovani in Romani v Evropi ljudje, ki so že poznali obdelovanje zemlje in tudi že rabo rud. O teh je tudi dokazano, da so marsikaj dobili iz Azije ali iz dežel na obalah sredozemskega morja. Ta kultura v Evropi je bila navadna kmečka, pa kakor piše Hoernes, pod nivojem kake večje kulture. V orentu so bile že tedaj velike kulture, tam so bile svetovne države, svetovna mesta, tam so imeli krasne templje, palače in ceste, mostovi so podpirali promet. In vsa ta kultura je uplivala na Feničane, Grke,

Rimljane, in iz velikih kultur teh narodov se je dosti ohranilo Nemcem, Romanom in Slovonom, dasi se je iste dosti pogubilo v vrvenju pri selitvi narodov v prvih stoletjih po Kristovem rojstvu. Res so Germani, Angleži in Nemci ustvarili veliko kulturo, ali bili so v dobrih razmerah: zmota pa je, da je vse kar ima sedanja velika kultura, staviti le na račun Germanov. Pri vseh evropskih narodih se najdejo lastnosti, kakor jih imajo Nemci, dobre in slabe; monopola na vse dobre in najboljše nima nobeden narod in vsi narodi so sodelovali na velikanski zgradbi, ki jo imenujejo evropsko-amerikansko omiko. Nemcem in Angležem gre doslej prvenstvo v največjih zmagah človeškega duha, ali v naravi se nič ne zgubi in kulturni elementi prejšnjih orijentaliskih in evropskih kultur so uplivali tudi na Germane; veliki židovi so tudi pripravljali tla tem arijcem in ako upoštevamo, koliko je v Nemcih slovanske krvi, se ne more z vso gotovostjo izreči, da je plemenitost nemške rase pred drugimi povsem jasno dokazana. Ako bi rasa kakega naroda vse vstvarjala v njegovi zgodovini, potem bi bili res Germani: Angleži in Nemci šteti med prve narode in ako bi bila rasa konstanten činitelj, ki se nikdar ne spreminja, potem bi bilo to jako žalostno za druge narode, ki dozdaj še niso pokazali v toliki meri, kakor Germani, svojih talentov, dobre rase, dobrih lastnosti. Ali temu ni tako. Resnično je, da se posamezni ljudje in narodi razločujejo po talentu, duševnosti, pa tudi po čustvovanju; toda te različnosti ni šteti samo na račun rase.

Gotovo je, da upliva na razvoj posameznega človeka kakor na vsak narod kakovost zemlje, obnebja, v katerem živi. Socijologi, ki iščejo zakone, po katerih se razvijajo narodi, imenujejo to »milije«. — Na razvoju v vedah, v tehniki, gospodarstvu, umetnostih, veroizpovedanjih upliva vse, kar človeka, narod obdaja: hrib in dolina, morje in kopno, puščava ali plodovita zemlja. Ali da bi milije na vsak narod jednako uplival ali da bi ves vpliv na njegov razvoj bil iskati v milijeju, tega se tudi ne more trditi. Razni narodi so zaporedoma isto zemljo posedali in na njej delj časa živeli, pa so le različni nastopali v zgodovini. Španska je za to najboljši primer. Kartažani so na njej razvili lepo kulturo, vzhodni Goti so ostali divjaki na njej, Arabci so razvijali na Španskem najlepšo kulturo že v 9. stoletju in sedanji Španci so, dasi talentiran narod, z izjemno bogatije, ki so jo dobivali v 15. stoletju iz najdene Amerike, zaostali in so danes najbolj zaostal katoliški narod v Evropi.

Milije učinkuje na narod, pa tudi narod na milije. Talentiran narod napravlja kanale, kjer ni rek, pravi pravi pristanišča, kjer jih ni, išče v zemlji rude, izreja boljše rastline in živali. Tedaj gre zraven rase upoštevati v gospodarskem socialnem duševnem razvoju tudi milije.

Moramo pa se tudi ozirati na to, kar piše Mach: »Rasa narodova se ima upoštevati, pa nerazsodno je, ako se tej vse dobro pripisuje. Ako bi imeli le to, kar nam dajeja pokolenje in rojstvo, bi bili še vsi barbari. Individualni razvoj še ni končan z rojstvom, ker se še le tu intelektualni in etični razvoj začne. Vsak je na sebi skušal, da se ni doživelo kaj posebno čustvenega ali duševnega brez sledu; vsak lahko oceni, koliko je pridobil od svoje kulturne sosedščine, od živčih in že zdavno mrtvih rodov, ki so uplivali na njegovo mišljenje, čustvovanje in voljo.

Socijologi imenujejo te činitelje: tradicijske vrednosti; kar je dobrega po rasi, pa imenujejo prirojeno vrednost. K tradicijskim vrednostim štejejo: jezik, vzgojo, literaturo, verstvo, vso že doživljeno zgodovino, vede, omiko, državne ustanove, obrti, umetnost, skratka vse, kar se zove civilizacija, kultura. Ako se ti činitelji dobro razvijajo, imajo tak upliv na ljudi, da mu ni uteči. Ta činitelj se lahko prenaša od naroda na narod, to prenašanje, ki spelje kak zanikern narod v kratkem času čez več stopinj razvoja, se lahko vrši tudi s silo. Citiram teologa-učenjaka Harnacka: »Nikjer se ne da z vso gotovostjo razločiti, kar gre na račun rase in kaj na račun tradicije, zgodovine, katero je doživela kaka rasa. — To, kar imenujemo naroden tip, je povzročila zgodovina dotičnega naroda in rasa. Na primer: kitajski tip, katerega ima več sto milijonov ljudi, ni toliko posebnost kake rase, kolikor zgodovinska pridobitev, prenešana na ljudstva različnih ras. Ta molčeca ubogljivost, zapostavljenost posameznika za familio, pridnost, resignacija in požrtvovanje posameznega — vse to je izhajalo iz verstva, družabne razdelitve in vzgoje kot moč naravnega zakona. Ali ker so te lastnosti pridobljene, se dajo prenašati in so se prenesle na toliko različnih ljudstev kitajske države. Ruska država ima več ljudstev. Vidimo torej, da je tak tip prenesljiv. Malo desetletij, malo generacij je treba, in tip je dovršen, on označuje dotično raso in jo podvrže svoji posebnosti.« — Tudi socialne razmere, v katerih človek živi, upliva na njegovo vedenje. Kmeta, delavca, učenjaka in duhovnika se pozna že po zunanem. Kdor živi dalje časa med kakim narodom kot tujec, postaja v zunanosti sličen ljudem dotičnega naroda. Ali tudi notranjost istega se je spremenila. Gospodarska opravila dajejo ljudem posebno mišljenje. Trgovci mislijo po vsem svetu jednako, kar se tiče njihovih trgovskih opravkov. »Kultura je velika delavnica, ki meče nebroj dejstev in idej v svet.« Danes se na Pruskem ponemčeni Slovani ne dajo v nobenem oziru ločiti od pravih Nemcev. Narod naroda posnemlje. V tem oziru upliva v sedanjem času kulture raznih narodov druga na drugo. »Ves naš materialni, duševni, etični napredek teži k te-

mu, da se narodi zblizajo.« — Železnice, telegrafi, telefoni, internacionalna veda, politične, socialne uredbe, trgovina, industrija vodijo k temu, da je posnemanje tem lažje. In vse to spreminja duševno in čustveno življenje narodov. Miroljubni narodi se obogatijo, celo plemeniti narodi včasih zdvijajo. Slovani smo bili znani kot indolentni, nedelavni, narodi in zdaj kažejo n. pr. Čehi čudovito delavnost, vztrajnost in visoko inteligenco. v

(Dalje sledi.)

Politična kronika.

Revolucija na Portugalskem.

O dogodkih v Lizbonu in na Portugalskem še danes ni sigurnih poročil. Slika celega položaja bi bila po došlih, največkrat si ugovarjajočih vesteh ta: revolucionarji so se polastili glavnega mesta — dasi so še nekateri forti bojda v kraljevih rokah — in proglasili republiko. Sestavili so provizorično vlado in jo že prijavi evropskim velevladstvom. Provincija pa se še nikakor ni priklopila republikancem; pričakovati je še hude boje z vojniki po pokrajinskih garnizijah, ki so ostali kralju zvesti. Kralj še skoraj gotovo ni zapustil dežele; kje pravzaprav biva, se ne ve. Zanimivo je nadalje, da so vsi člani nove vlade svobodomisleci in da bo nova republika, če se vzdrži, strogo antiklerikalna. V Španiji še boje, da bodo portugalski vzgledi vplivali tudi na španske revolucionarje; ne manjka glasov, ki naravnost prerokujejo revolucijo v Španiji. V naslednjem podajemo nekaj novejših poročil:

Angleško poročilo o položaju.

London, 6. okt. Poročila o revoluciji in splošna nejasnost o položaju na Portugalskem, še tu vedno prevladuje. Pred vsem še ni nobene prave zveze z Lisabonom. Vse brzojavke prihajajo po velikih ovinkih in si je torej težko predstavljati, kako so si sledili posamezni dogodki. Angleški korespondenti na Španskem so soglasno mnenja, da je dal umor prof. Bombarda vendarle signal za revolucijo. Že v ponedeljek zvečer so se pričeli nemiri, ljudje so se zbirali in se skušali polastiti javnih poslopij. Čete so šle na ulice in pričele ljut boj z demonstranti. Okoli 2 ure po noči pa so se nenadoma oglasili topovi — in dali znamenje za odpad armade in mornarice. 8 tisoč oboroženih meščanov je prestopilo k vstašem. Vsled tega so dobili ti premoč čez kralju udane čete. Republikanci niso računali z revolucijo sedaj, ali dogodki kažejo, da so se za njo dobro pripravljali.

Samomor generala Goriasa.

Berolin, 6. okt. »Lokalanzeiger« poroča iz Lisabone, kako se je usmrtil vojaški guverner v Lisaboni in komandant kraljeve palače Gorias. Ko se je pričela revolucija, je hotel Gorias spraviti takoj svojega gospodarja in njegovo obitelj na varno pred granatami in je zato peljal kralja in njegovo obitelj v velike spodnje kleti kraljevega gradu. Ko pa je videl, da ni mogoče več vzdržati kraljeve palače pred napadajočimi republikanci, je vzel samokres ter si pognal kroglo v glavo potem, ko je na kralja še spisal jako krasno slovo. V tem hipu so se odprla vrata in revolucionarji so udrli v kraljevo palačo. Republikanci so se odkrili pred mrtvim truplom zvestega kraljevega generala. — Višji oficirji so do zadnjega hipa upali, da pride kralju z dežele še zvesto vojaštvo na pomoč, ki bo nasprotnike premagalo. Toda revolucionarji so zasedli vse železnice in s tem so odvzeli monarhističnim četam možnost, prispeti v Lisabono.

Žrtve bojev.

Berolin, 6. oktobra. Boji v lisabonskih ulicah so trajali celih 30 ur. Republikanci so končno zmagali. Čez 200 oseb je mrtvih in čez 450 težko ranjenih. Prebivalstvo je zmago sprejelo z velikim entuzijazmom. Zvečer so igrale po mestnih ulicah godbe. Hiše so bile slavnostno razsvetljene. Ljudstvo je prepevalo republikansko himno. Trdnjave po hribih nad mestom pa imajo še vedno v rokah čete, ki so ostale kralju zveste.

Dunajsko portugalsko poslaništvo o položaju.

Dunaj, 6. okt. Portugalsko poslaništvo na Dunaju izjavlja, da ne veruje v zmago republikancev, republikanske ideje namreč v provinci nimajo opore.

Poročilo francoskega poslanika v Lisabonu.

Paris, 6. okt. Francoski poslanik v Lisaboni je poslal francoskemu zunanjemu ministerstvu brzojavko, v kateri potrjuje, da je v Lisaboni republika že proklamirana in da se kralj, ter obe kraljici nahajajo v Mafri, to je mali portugalski trdnjavi. — Na drugi strani pa se z Londona tudi na pol oficijalno poroča, da je ta vest neresnična in da je neznano, kam se je kralj podal.

Angleška ne interviniira.

London, 6. okt. Angleško časopisje se je že sprijaznilo popolnoma z idejo, da je na Portugalskem republika. Včerajšnji angleški listi konstatirajo skoraj soglasno, da so na Portugalskem edinole republikanci oni državniki, katerih se še ni lotila korupcija in angleško časopisje smatra, da kljub novi ustavi ostanejo stiki med obema državama nemoteni.

Vpliv portugalske revolucije na Španskem.

Madrid, 6. oktobra. Tukajšnji vladni krogi so v strahu, da vname revolucija na Portugalskem tudi na Španskem velike homatije. Neoporečno obstojajo namreč med španskimi opozicijonalci in portugalskimi republikanci ozki stiki in v mnogih krajih se že opaža sumljivo gibanje. V Barceloni je že prišlo do spopadov. V Madridu samem so razsvetlili v proslavo zmage republikancev na Portugalskem tamošnji republikanci svoje hiše in demonstrirali po ulicah. Policija jih je z orožjem v roki razgnala. V ministerskem svetu, ki je v permanentni seji, se resno pečajo z načrti, zlasti z načrtom, zasesti z vojaštvom celo špansko-portugalsko mejo ter tako zadržati vsak izbruh revolucije čez mejo na Španskem. V vseh večjih mestih je vojaštvo konsignirano. Vlada se boji, da ne bi tleča iskra revolucionarnega navdušenja vzplamtela v mogočen ogenj, ki bi mogel postati tudi za Špansko zelo nevaren.

Kaj se godi v provinciji?

Londron, 6. oktobra. Tukaj krožijo vesti, da se je revolucija začela že tudi na deželi in da se v posameznih mestih na deželi vrše dolgotrajni boji. Situacija je jako resna, manjkajo pa vse podrobnosti o teh bojih. Revolucionarno vodstvo je namreč zasedlo vse železnice in okupiralo brzojave ter telefone.

Oporto, 6. oktobra. Tudi tukaj je prišlo do bojev med republikanci in monarhističnimi elementi. Več ljudi je mrtvih, nevarno ranjenih mnogo.

Nadaljevanje bojev v Lisabonu?

Madrid, 7. oktobra. Zadnje vesti iz Lisabone javljajo, da tam še boji vedno trajajo in da zahtevajo vedno več žrtev. Kralju verno vojaštvo gre proti revolucionarjem in monarhisti pričakujejo pomoči. Zaradi tega boji niso potihnili.

Celjske in okoliške Slovence

opozarjamo na veselico, katero priredi Celjska moška podružnica Ciril in Metodove družbe o priliki zaključka letošnjega kegljanja na dobitke v nedeljo, dne 9. vinotoka t. l. ob 4. uri popoldne v „Skalni kleti“ pri Celju.

Štajerske novice.

Mi smo nedolžni! Zadnja „Deutsche Wacht“ se v naš list onemoglo zaletava, češ, „Narodni Dnevnik“ priporoča novi nemški list „Südsteirische Volksstimme“, zato je ta list gotovo bolj slovenski nego nemški. Odkrito priznamo, da nas ne zadene prav nobena krivda, če je „Deutsche Wacht“ postala pod sedajnim urednikom dr. Ambrožičem tako dolgočasna in pusta, da se občuti nemškim naročnikom le kot neprijetno breme. Naša tiskarna, ki se po svoji uredbi lahko meri z vsako drugo, je izdajanje novega lista „Südsteirische Stimme“ prevzela, ker so nam izdajanje lista naročili činitelji, ki nam tisk lahko tudi plačajo, drugo nas pa ne briga. V ostalem nas pa veseli, da so se med našimi nemškimi someščani našli ljudje, ki hočejo oznanovati v svojem novem časopisu narodno strpljivost in ne neumno sovraštvo zoper Slovence kakor „Deutsche Wacht“. Če se v novem nemškem listu pravi Nemci nekoliko zlasajo z odpadniki, nismo mi nič krivi.

Cesar je potrdil izvolitev g. dr. A. Žizka, prakt. zdravnika v Ormožu za načelnika in gosp. Ivana Kočevarja, bivšega dež. posl. in veleposestnika v Središču za podnačelnika ormoškega okr. zastopa.

Častna izjava. V št. 176. „Nar. Dn.“ z dne 5. avg. 1910 sem objavil dopis pod naslovom „Javno vprašanje“, v katerem se obdolžuje g. Al. Doxata, ckr. dež. sod. svetnika v Kozjem, da je v Čučekovi gostilni v Kozjem se izrazil: Wo sind heute die windischen Hunde? in dalje da je v slovenskem Kozjem, z namenom vzbujati narodno sovraštvo, pred sodnijskim poslopjem namenoma nasadil plavice. Podpisani izjavljam s tem, da sta oba očitka neresnična, da g. ckr. dež. sod. svetnik Al. Doxat, ni izgovoril niti zgoraj navedene niti kakę druge žaljivke ter tudi ni namenoma iz narodne sovražnosti nasejal plavic, ga prosim zaradi teh krivih obdolžitvev odpustčanja ter se zavežem poravnati narasle stroške. — Celje, 6. okt. 1910. — Vekoslav Spindler.

Nova nemška šola na Sp. Štajerskem. Stvar z nemško šolo v Peklu pri Poljčanah je tedaj gotova stvar. „Nar. Dnevnik“ je pisal o tej zadevi že letošnjo pomlad; a niti krajevni niti okrajni slovenski činitelji se niso prav nič postavili v bran. Zadnji terek se je mudil štajerski poročevalec nemškega „Schulvereina“ dr. Baum v Peklu in uredil vse glede stavbe nove nemške šole. Zemljišče je kupljeno in z delom pričnejo prihodnje dni. Do otvoritve je še prilično eno leto časa; naj ga tamošnji Slovenci dobro porabijo!

Gg. posl. Novak in Pišek na delo! Saj sta vendar vidva voditelja slov. ljudstva v okraju — in še celo dobro plačana voditelja! Kar sta zamudila pri Dreflakovem imenovanju, pa popravita z marljivo agitacijo proti nemški šoli v Peklu pri Poljčanah!

O azijski koleri predava na prošnjo odbora „Slov. del. podp. društva“ g. dr. Anton Schwab iz Celja pri poučno-zabavnem večeru, ki ga priredi društvo jutri soboto zvečer ob 8. uri pri gosp. Čečeku v Gaberju. Ker je ta predmet danes silno važen in aktuelen, upamo, da se bodeta obe sobi pri g. Čečku napolnile poslušalcev.

Iz Gaberja. Vinska trgatev Ciril-Methodove podružnice za Gaberje in okolico, ki se je vršila v nedeljo v Sok. domu, je nad vse dobro uspela. Dvorana je bila skoraj natlačena z občinstvom iz mesta in okolice, posebno je bilo topot občinstvo iz Gaberja prav dobro zastopano, zakar vsa čast zavednim Gaberčanom. Zahvaljujemo se obenem tudi gdčnam Goleš, Šribar, Žuuk, Libenski, Vltavski ki so s svojim pridnim sodelovanjem veliko pripomogle. Tudi ostalim gdčnam, ki so pomagale pri razprodaji srečolova in vsem gospodom viničarjem za njih trud prisrčna hvala. Kljub temu da je imelo društvo mnogo stroškov posebno pri neznosni draginji grozdja, je veselica vendar izkazala 81 kron čistega dobička. Vsem, ki so k temu pripomogli, posebno še onim, ki so darovali za bogati srečolov, prisrčna hvala! Odbor.

Zg. Ponikva. (Smrtna kosa) je pokosila dne 5. tm. v nežni starosti ljubko Pavlico, hčerko narodne rodbine Vinko Vaševe (p. d. Kuder) po tridnevni hudi bolezni. Narodni rodbini izrekamo na težki izgubi predrage hčerke najiskrenejše sožalje.

Poročil se je v pondeljek g. dr. Lampret, živinozdravnik v Braslovčah, z učiteljico gdč. Betko Meglič.

Iz Št. Petra pod Sv. gorami nam piše gosp. Jos. Černelč z ozirom na našo notico v št. 210 „Nar. Dn.“ z dne 16. sept. t. l., da ni res, da stari župan noče dati vajeti iz rok, ampak je res, da jih je že oddal prvemu svetovalcu g. Jan. Drofeniku; novoizvoljenemu županu g. Janezu Hudini pa da ni smel občinskih poslov oddati, ker še isti ni potrjen.

Dobranske toplice je letos obiskalo poleti skupno 1006 gostov, od katerih je bilo 613 Štajercev.

Ljutomer. Ciril-Methodova podružnica za Ljutomer in okolico je priredila 2. tm. pri g. Kukovu gledališko igro „Uskok“ in ljudsko veselico. — Obisk je bil jako lep in se je prireditve dobro obnesla. Vsa čast vrlim igralcem in igralkam, posebno gdč. Rikici Repič ter gospodu Horvatu. Zanimivo je govoril potovalni učitelj CMD g. Ivan Prekoršek in je mnogo pripomogel k uspehu. Čast in hvala gre tudi našim vrlim pevcem in pevkam ter njih vodji g. Zacherlu. Končno ne smem pozabiti prodaje srečk in Ciril-Methodovih razglednic ter pohvaliti gdč. Anico Seršen, Mirico Čagran, Pavlico Repič in Milko Karba. Vsem hvala!

Iz Gradca. Državno pravdnništvo v Gradcu je dalo predvčerajšnjim nalog zapreti odvetnika dr. Schaleka, ker je osumljen goljufije in njegovega koncipijenta dr. Wechslerja, ker je osumljen krivega pričevanja. Odvetnika niso mogli zapreti, ker je bolan na slepiču. Schaleka je že pred pol letom zbrisala štajerska odvetniška zbornica iz odvetniške liste, a najvišje sodišče še do danes zbrisa ni potrdilo. To je že v kratkem časa drugi slučaj, da so zaprli v Gradcu odvetnika.

Druge slov. dežele.

Kranjski deželni zbor. (Seja dne 6. sept.) Sejo je otvoril dež. glav. Šuklje ob četrt na 11. uro. V upravni odsek je bil namesto odstopivšega dr. Oražna izvoljen Višnikar, v finančni odsek pa namesto Pogačnika, ki je izstopil iz odseka, Mandelj. Nato se je vzel v pretres poročilo dež. odbora o izpremembi načrta zakona glede občinskega reda in občinskega vol. reda za Kranjsko. Posl. Gangl kritizira predležeči načrt, ker ne sloni na modernih principih splošne in enake volilne pravice. Proti posameznim krivičnim določbam načrta, osobito proti polaganju prevelike važnosti na direktni davek govori posl. Višnikar. Dr. Vilfan pravi, da je edina dobra določba novega načrta ta, da se odpravijo virilisti in častni občani. Dr. Eger (Nemec) pravi, da nosi načrt značaj površnosti in se obrača proti določbi, s katero se odpravljajo virilisti in častni občani, češ da je to Nemcem v škodo. Nemci bodo glasovali proti načrtu. Načrt zagovarja posl. Jarc, pa pride v nemalo zadrego, ko so ga napredni poslanci vprašali, zakaj tudi v tem načrtu niso uveljavili proporcionalnega sistema kakor v Ljubljani. Govorili so še klerikalci Piber, Ravnikar in dr. Šusteršič, ki so seveda

vsi zagovarjali klerikalni načrt, češ da »ljudstvo želi« tako reformo. Po zaključnem govoru referenta dr. Pegana se je prešlo z glasovi klerikalnih poslancev v špeciialno debato. Vse predlogi naprednjakov so bili odklonjeni. Seveda je bilo poročilo deželnega odbora tudi v špeciialni debati sprejeto. Prihodnja seja bo sklicana pismenim potom.

Goriški deželni zbor je dne 5. t. m. pričel zborovati. Zveza med laškimi liberalci in slovenskimi klerikalci se je zopet pokazala v sijajni luči. Že takoj v pričetku seje. Dr. Gregorčič je predlagal, naj se prične obravnavo o predlogih dež. odbora od zadaj. Ta predlog je bil sprejet z glasovi obeh zavezanih strank; istotako predlog, da se zviša prispevek laških trgovskih šol. Na vrsto pride verifikacija izvolitve poslancev iz slov. skupine veleposestva, izvolitve dr. Gregorina na Krasu in izvolitve Gabrščka v mestih in trgih. Glede volitve v veleposestvu se navajajo razne nepravilnosti in se odstopijo volilni spisi verifikacijskemu odseku. Glede volitev na Krasu poroča dr. Stepančič, da niso znane nikake nepravilnosti, vkljub temu pa dr. Gregorčič poln strasti in sovraštva predlaga, naj se tudi ti volilni spisi izročijo verifikacijskemu odseku. Za predlog so glasovali zavezniki: slovenski klerikalci in laški liberalci. Glede volitev v mestih in trgih poroča isti dr. Stepančič (klerikalec), da se ni našla pri volitvi nobena nepravilnost in da ni bilo nobene pritožbe. Bled in tresoč se od jeze pa zopet vstane Gregorčič in kriči, da s človekom kakor je Gabršček, ni mogoče skupaj sedeti ter predlaga, da se Gabrščekova izvolitev razveljavi. Tudi ta naravnost nasilni in krivični predlog je bil sprejet z glasovi zaveznikov slov. klerikalcev in laških liberalcev. Večjo sramoto so slov. klerikalci si težko še kdaj nakopali. Tako postopanje se obsoja samo.

Štrajk voznikov v Trstu. V torek je nastala v Trstu stavka voznikov, pa ne vseh, ampak stavkati so začeli samo vozniki nekega trasta, ki hoče s podporo neke banke druge voznike uničiti. Včeraj pa so ti vozniki že zopet začeli delati, ker je »splošno prevozno akcijsko društvo« sklenilo privoliti v njih zahteve.

Siromak zapustil en milijon kron. V Trstu je umrl 70 letni Albanec Adam Sterio, ki je navidezno živel v jako siromašnih razmerah. Sedaj so pa našli v njegovi zapuščini vrednostnih papirjev v vrednosti enega milijona kron. Premoženje si je pridobil v Egiptu, predno so ga zasedli Angleži.

Za vstop v kmetijsko šolo na Grmu se je oglašilo 52 prosilcev. Letos se bo prvič zgodilo, da ne bo mogoče vseh prosilcev sprejeti.

Nova učna knjiga. C. kr. ministrstvo za bogoslovje in nauk je odobrilo knjigo: Dr. Josip Pipenbacher, Latinska vadnica, I. del.

Obsojeni kaplan. Andrej Novak, kaplan v Notranjih gorah na Kranjskem, je dolžil tamošnjega učitelja Ketteja, da je v šoli govoril učencem, da kaplanova maša ni nič vredna. Učitelj je tožil kaplana in ta je bil — ker svojih trditev ni mogel dokazati — obsojen na 7 dni zaporu. G. Kette bi mu odpustil, če bi ga kaplan prosil odpustčanja in daroval za Sokola v Notranjih gorah 30 K, ali kaplan tega ni hotel storiti in bo sedel 7 dni v zaporu radi obrekovanja. Lep »božji namestnik«.

Planinski vestnik.

Ojstrico 2349 m visoko v Savinjskih Alpah je letos obiskalo približno 127 oseb. V slovensko spominsko knjigo se je vpisalo 106 oseb in sicer: 82 Slovencev, 9 Čehov, 14 Nemcev in 1 Lah. Ker se je v nemško spominsko knjigo vpisalo 35 Nemcev, je bilo 21 Nemcev več vpisanih, ki se radi nestrpnosti niso vpisali v slovensko knjigo. Čudno se nam zdi, da se je 9 Čehov in 16 Slovencev vpisalo v obe knjigi.

Slike v Savinjskih Alpah je napravil nek fotograf v dnevih od 29. sept. do 3. okt. pri zelo lepem vremenu. Fotografiral je: Robanov Kot, Kočbekovo Kočo s kapelico, pogled na Korošico in Dedec, panoramo raz Ojstrice (6 poemov), Frischaufov Dom in Okrešelj, slap pod Rinko, Logarsko Dolino na treh mestih, velikansko hišo nad Solčavo, Solčavo, Luče, Ljubno in Gornji grad ter Iglo. Ako bodo slike izvrstne, se porabijo v reklamne svrhe in razglednice.

Deželna zveza za promet tujcev na Štajerskem priporoča v eni okrožnici svojim članom, naj bi ustanovili v letoviških knjižnicah za letovišnike ter si naročili tudi kak večji dnevnik, v drugi pa nabirajo izjave, da bi se šolske počitnice na srednjih šolah zopet uvedle takor, kakor so bile prej, namreč od 15. jul. do 15. sept., ker so imeli gostilničarji radi oddaje stanovanj okoli 2 milj. škoda.

V Kočbekovi koči pod Ojstrico je bilo letos 150 oseb, od teh 112 Slovencev in 38 Nemcev. Drugače je bilo: 6 vodnikov, 5 nosačev, 50 nečlanov turističnih društev, 44 dijakov z legitimacijami, 32 članov SPD, 8 D. u. ÖAV, 2 ÖTK in 4 ÖAK. — Lani je bilo 114 obiskovalcev.

V Frischaufovem Domu na Okrešlju je bilo 458 oseb, lani 452. Od teh je bilo: 289 Slovencev, 29 Čehov, 3 Hrvati in 137 Nemcev. Po društvih: 133 SPD, 29 D. u. ÖAV, 6 ÖTK, 1 ÖAK, 1 HPD in 1 Alpenrose z Dunaja. 52 dijakov z legitimacijami in 235 nečlanov. Iz Nemčije so bili 3, iz Turčije 1, drugi vsi iz Avstrije.

Hmelj.

XXVIII. POROČILO HMELJARSKEGA DRUŠTVA O HMELJSKI KUPČIJI V DRUGIH KRAJIH.

Žatec, dne 4. okt. 1910. Vsled židovskih praznikov, kateri se danes začnejo, je postalo na hmeljskem trgu prav mirno. Prodalo se je vsaki dan povprečno do 200 bal po nespremenjenih cenah. Kupčijsko razpoloženje se tudi ni spremenilo. Po natančnih poizvedbah se je dognalo, da je bilo do 1. oktobra prodanih že 78 % vse letošnje letine. Te številke povedo, koliko poželenje je bilo letos po žateškem hmelju; tudi ostanek pride kmalu v druge roke, ako hmeljarji ne bodo čakali še ugodnejših cen. Cene po kakovosti od 105—156 K za 50 kg. Konečno razpoloženje je mirno, tendenca in cene čvrste. »Saazer Hopfen- u. Brauer- Zeitung«.

HMELJSKI TRG V ŽATCU.

Žatec, 6. okt. — (Brz. »Nar. Dnevni«) Velik promet, cene trdne, iz Norimberka poročajo zvišanje.

Najnovejša brzajavna in telefonična poročila.

Revolucija na Portugalskem.

Gibraltar, 7. okt. Ob 11. uri ponoči je dospela sem kraljeva jaltita „Amelie“ s prestolonaslednikom in staro kraljico.

London, 7. okt. „Reutertejev biro“ poroča ob 1. uri 25 min. zjutraj iz Gibraltarja, da se nahajata na jahti „Amelie“ tudi kralj in kraljica vdova.

Pariz, 7. okt. „Agence Havas“ poroča iz Lisabona: Republikanci računajo s tem, da se jim bodo v najkrajšem času pridružile vojaške posadke na celem Portugalskem. Sedanji minister za zunanje zadeve je posebej povdarjal, da si bo skušala tudi portugalska republika ohraniti simpatije Angleške. Med ranjenimi se nahaja tudi bivši ministerski predsednik Texeira; zadel ga je odlomek bombe. Več višjih častnikov je zaprtih. Vlada je bojda dobila obvestilo, da se ji pridružuje tudi general čet, ki so utaborjene v utrjenem taborišču blizu Lisabona. Tri dneve že nimajo v Lisabonu nobene pošte. Vojni minister je inspiciral čete v mestu in najbližnji okolici.

Pariz, 7. okt. Listi poročajo iz San Sebastiana, da je revolucija portugalsko vladu popolnoma iznenadila. Kraljeva garda je junaško branila arzenal v Lisabonu proti upornikom in se je udala le preveliki premoči. Ravnatelj časnika „Portugal“ so ubili na cesti.

Pariz, 7. okt. Danes je došla sem številka časopisa „Diario“ z dne 4. oktobra. List opisuje začetek revolucije sledeče: Ob 1. uri zjutraj: Sliši se streljanje s fortov. Ob 120: Streljajo s puškami. 16. pešpolk je pod vodstvom mornariških častnikov prikorakal na ulice. Sliši se streljanje s topovi. Ob 2. uri: Vojaki zapuščajo povsod vojašnice. Civilisti so naskočili arzenal; vojaki so jih vrgli nazaj. V kraljevi palači stoji cel pešpolk z mitraljezi. Ob 3.35: Moštvo na vojni ladiji „S. Rafael“ je odpadlo od kralja. Ob 4.30: Ministerski svet je sklican k posvetovanju.

Splošna in enaka volilna pravica za češki deželni zbor.

Praga, 7. okt. Namestnik grof Coudenhove je izjavil danes v seji pododbora nacionalnopolitične komisije, kjer se ga interperiralo glede uvedbe splošne in enake volilne pravice, da bi vlada nikoli ne privolila v isto.

Dogovor med Avstrijo in Turčijo.

Pariz, 7. okt. „Action“ ve povedati, da je bil že pred več meseci sklenjen med Avstro-Ogrsko in Turčijo dogovor v tem smislu, da bo Avstrija varovala Turčijo pred posledicami, katere bi imela kaka zveza balkanskih držav proti Turčiji, na drugi strani pa da tudi Turčija ne bode pristopila k nobeni skupini velesil, čije ost bi bila naperjena proti Avstriji turški dogovor bi bil torej le naravna posledica avstrijsko-turškega.

Nekaj o prestolonaslednikovi politiki.

Budapešta, 7. okt. „Budap. Naplo“ piše o razmerju grofa Zichyja do prestolonaslednika in nadaljuje: Prestolonaslednik ni centralist kakor se to pogosto pri nas trdi. On je le odločen zastopnik ideje močne vladarjeve roke. Tudi ne ljubi politike koncesij, ker je mnenja, da je to le politika izsiljevanja.

Po svetu.

Kriza v Zvezi hrvaških gostilniških zadrug. Zagrebška gostilniška zadruga je izstopila iz Zveze hrvaških gostilniških zadrug radi konflikta s tajnikom zveze. Tudi v Zvezi je nastala radi tega kriza, ker se po pravilih morajo voliti predsednik, podpredsednik, tajnik, blagajnik in osem odbornikov iz zagrebške zadruga.

Žurnalistična zbornica. Brnski žurnalisti so imeli zborovanje, na katerem so sklenili, naj se uvede akcija za ustanovitev žurnalistične zbornice po vzorcu odvetniških zbornic.

Mesto govedine konjsko in pasje meso. — Iz Berolina javljajo: Iz pokrajin prihajajo vesti, da ne morejo ljudje radi silne draginje kupovati govejega mesa in da so se lotili konjskega in pasjega mesa. Slično se je dogodilo leta 1908, ko so pobili okoli 200.000 konj in 600 psov.

Miljonar tihotapec. New - yorški carinski stražniki so dobili pri milijonarju, sladkornem kralju M. Morgenthau in njegovi ženi ure z diamanti, bisere in diamante, kar sta hotela vtihotapati v Ameriko.

Muha, najnevarnejša žival. Premišljevanje nekega amerik. lista v dnevih kislih kumar: V primeri z muho so kače klopotače, katerih pik umori človeka v eni minuti in pa tiger prav nedolžne živali. Pomisliti je treba samo, da nosi vsaka muha s seboj 6.000.000 bakterij. Med temi bakterijami je tifus, kolera, griža, jetika, difterija, koze itd. Neka Amerikanka je menila, da bi se lahko obvarovali bakterij, toda treba bi bilo njeti vsako muho, okopati jo v antiseptični tekočini, nakar bi se jo lahko prepustilo usodi. Modra dama je tudi to poizkusila, vjela je muho ter jo temeljito očistila in okopala. Toda četrto ure pozneje je imela te muha že okoli 100.000 novih bakterij na ustih in nogah. Torej z antiseptično kopeljo muh ni nič. Trdi se, da morejo muhe v teku ene generacije umoriti štiri milijone ljudi. Znano je, da se muhe množe zelo hitro. Ena sama muha zleže 120 jajc. V teku enega leta je nastalo iz tega več sekstilijonov muh, česar si mi niti ne moremo predstavljati.

Tržne cene.

Dunaj, 6. okt. Borza za kmetijske pridelke. Vsled višjih poročil iz inozemstva so lastniki svoje zahteve zvišali. Pšenica se je podražila za 5, rž za 10 in kornuza za 5 vin. Kupčija je bila slaba, cene pri ječmenu in ovsu so ostale iste.

Trst, 6. okt. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 32 do K 33 za dobavo K 29 do K 29 7/8. Tendence medla.

Budimpešta, 6. okt. Svinjski sejm Ogrske stare težke 147—149, mlade težke 152—154, mlade srednje 154—158, mlade lahke 160—164 v kilogram. Zaloga 33.870 komadov.

Budimpešta, 6. okt. Mast. Svinjska mast 172, namizna slanina 145.

Praga, 6. okt. Sladkor. Surovi sladkor nova kampanja K 22'80. Tendence: mirna. — Vreme lepo.

Budimpešta, 6. okt. Žitna borza. Pšenica za oktober K 10'29, pšenica za april K 10'48, rž za oktober K 7'48, rž za april K 7'80, oves za oktober K 8'40, oves za april K 8'38, kornuza za maj K 5'58. Pšenice se zmerno ponuja in kupuje, tendence trdna, promet 25 tisoč met. stotov, pšenica v efektivu za 10 v višja, ostalo trdno. Termini so rastli. Vreme lepo.

Obrambni vestnik.

Ciril in Metodova družba je zopet prejela od „Prve slovenske zaloge čaja in ruma“ v Ljubljani znesek 55 K kot prispevek od družbinega čaja. — Ker je Ciril in Metodov čaj vže priznana izborne kvatitete in se z večjim konsumom prispevek našej družbi še bolj pomnoži, veže torej vsakega Slovenca in Slovenka sveta dolžnost, da kupuje in izrecno zahteva edinole naš Ciril in Metodov čaj v zavitkih. Dobiva se v vseh trgovinah. Priporočamo posebno zlato znamko, katere vsebina je iz najfinejše vrste čaja.

Št. 51.897.

242 1

Ponudbeni razpis

za oddajo dobave gramoza in priskrbljevanje zapreg na državni cesti stavbnega okraja celjskega za dobo 5 let, t. j. od leta 1911 do 1915. Potrebne se: 1. Za km 95—107: Pravilen gramoz iz dozdašnjega konjiškega kamnoloma grajščine kneza Windischgrätz v Konjicah. 2. Za km 95—107: Droben gramoz iz dolomitnega konjiškega kamnoloma zakonskih Mihelak v Konjicah, eventualno iz dolomitnih kamnelomov bližje okolice. 3. Za km 108—119: Pravilen gramoz iz Podgorje-kamnoloma gospe Terezije Bračić v Verpetah. 4. Za km 108—119: Droben gramoz iz dolomitnega kamnoloma gospe Ane Konec v Stranicah. 5. Za km 120—126, potem 131—141: Pravilen in droben gramoz iz dozdašnjega Socka-kamnoloma veleposestnika gospoda Janeza Jeschonnig v Arjivasi. 6. Za km 142—154: Pravilen gramoz iz Grajskovaškega kamnoloma gospe Marije Mohorčič v Vojniku. 7. Za km 144—154: Pravilen gramoz iz Podgorje-kamnoloma g. Franca Brišnik na Vranskem. 8. Za km 146—154: Droben gramoz iz Trojanskega kamnoloma g. Lovrenca Podbevšek v Trojanah in 9. za km 156—160: Droben gramoz iz pod 8. navedenega kamnoloma. Pravilen gramoz mora imeti enakomerno velikost po 3—4 cm, droben gramoz tako po 1/2—1 cm v vsaki smeri. Cene, katere je navesti, razumejo se od kamnoloma na mesto drž. ceste za kubični meter, raztolčen in zložen. Glede zapreg je razumeti cene za par konjev in dnevno opravilo, t. j. od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer z dve uri trajajočim opoldanskim počitkom. Nadaljna pojasnila podaja c. kr. okrajno glavarstvo v Celju med uradnimi urami. Nekolkovane ponudbe vložiti je pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Celju do 15. vinotoka 1910 in se je ozirati pri nastavljanju cen na pristojbine za zavarovanje proti nezgodam, za bolniško blagajnico ter odstotnino. Erar pridrži si izrečno pravico izbiranja med ponudniki, oziroma pravico, podelitev dobave sploh opustiti. — C. kr. okrajno glavarstvo, dne 27. septembra 1910.

Zahvala.

Za vse nam došle izraze tolažilnega sočutja povodom prebriske izgube našega ljubljene očeta, starega očeta, brata in tasta, gospoda

Simona Kukec-a

bivšega posestnika delniških pivovaren v Laškem trgu in Žalcu

za mnogobrojno spremstvo nepozabnega pokojnika k večnemu počitku, kakor za krasne cvetke in vence, ki so jih položili cenj. znanci, prijatelji in sotrudniki, zlasti narodni šentjurčani ob krsti rajnega, izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Žaluoja obitelj Kuvec.

Žalec, dne 5. vinotoka 1910.

Tovarniška zaloga

vsakovrstnega papirja, pisalnih potrebščin, trgovskih knjig, na debelo in drobno pri

Goričar & Leskovšek v Celju
Graška cesta št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Tiskovine za vse urade.

177 88-63